

Til
Landbruks- og matdepartementet

30. mars 2022

Fra
Rethink Food

Innspill til utredning om Bionova - fra Rethink Food

Strengt tatt trenger ikke Norge nye virkemiddelaktører eller enda flere virkemidler. Det som trengs er en spissing av virkemidler til å styre norsk næringsliv inn i en framtid hvor bærekraftige forretningsmodeller er forutsetning for nasjonal verdiskaping.

Våre norske ambisjoner for framtidig økonomisk vekst kan ikke stå tilbake for de ambisjoner som ligger nedfelt i EUs vekststrategi i EU's Grønne Giv. Skal vi lykkes med en omstilling til bærekraftig matproduksjon innen 2030 må vi ta i bruk teknologi og kunnskap så raskt som mulig. Det er her vi ser at et nytt Bionova kan gjøre en forskjell.

Bionova bør få et mandat som et kraftfullt verktøy for å øke omstillingstempoet til bioøkonomien. Lykkes vi ikke med en slik omstilling, vil Norge miste fart sammenlignet med resten av Europa. Dersom Bionova får en slik rolle er det verdt å etablere en ny virkemiddelaktør.

Nedenfor følger våre anbefalinger for et suksessfullt Bionova.

Bionova – en drivkraft for omstilling til en biobasert sirkulærøkonomi

Om Bionova

Bionova skal være Norges viktigste verktøy for å omstille primærnæringene jord, skog og hav til karbonnøytrale og sirkulære næringer med betydelig økt verdiskaping.

Bionova skal være motoren som øker investeringer i teknologi og kunnskap som reduserer klimagassutslipp, øker biologisk karbonbindingen og skaper nye produkter og tjenester fra de fornybare biologiske næringene jord, skog og hav.

Bionova skal fremme en utvikling skaper sirkulære og ressurseffektive verdikjeder med god utnyttelse av næringsstoffer og økt karbonbinding i jord, skog og hav.

Bionova skal konkret utvikle ordninger som sikrer en realisering av målene i Landbrukets klimaplan 2030.

Nye stimuleringsordninger for nye samfunnsoppgaver

Bionova etableres fordi nye samfunns mål og -oppgaver krever helt andre og nye stimuleringsordninger. Bionova skal uavhengig av eksisterende ordninger konsentrere seg å fremme omstillingen til en sirkulær bioøkonomi som reduserer klimagassutslipp og øker verdiskapingen fra bionæringene. Bionæringene jord, skog og hav skal vurderes som en helhet for å utnytte synergier og best mulig ressursutnyttelse.

Bionovas mål

Norge skal bli et pilotmarked for tidlig innføring av ny kunnskap og disruptive teknologier som bidrar til å øke verdiskapingen, realisere klimamålene og utvikle ressurseffektive produksjonsmetoder og nye produkter basert på fornybare biologiske ressurser.

Lønnsomhet og forutsigbarhet en forutsetning for å nå klima- og bærekraftsmål

Med kun 8 år til 2030 og realisering av krevende mål for klimagassutslipp, er det avgjørende å skape økonomisk forutsigbarhet for å stimulere til endring innen de biobaserte produksjonene. Lønnsomheten ved investeringer og kjøp nye innsatsfaktorer må være reell og ha umiddelbar virkning. Bionova skal stimulere til samarbeidsprosjekter i verdikjedene som skaper økonomisk forutsigbarhet for investering i ny teknologi og produksjonsmetoder.

Prioriterte hovedoppgaver

Bionovas rolle er å fremme omstilling av bionæringene. Hovedoppgavene blir følgelig å utvikle nye stimuleringsordninger som øker endringstakt og utvikler konkurransekraft til norsk produksjon. Hovedoppgaver:

- **Klimagassutslipp fra landbruket**

Sikre realisering mål for reduserte klimagassutslipp fra landbruket innen 2030 ved å redusere økonomisk risiko for bondens investering i løsninger som bidrar til konkrete kutt i klimagassutslipp fra landbruket.

- **Økt karbonbinding i bionæringene**

Bidra til å utvikle et metoder og markeder for karbonbinding i jord, beiter, hav og skog, samt målemetoder for karbonbinding ved biomasseproduksjon

- **Banebrytende teknologier**

- Utvikle spesifikke støtteordninger for å ta i bruk testet og utprøvd banebrytende teknologier for å utvikle et nasjonalt marked som muliggjør kommersiell oppskalering av nye teknologiske konsepter og produkter.
- Ordninger med høy støtteandel for å redusere investeringsrisiko og dekke kapitalbehov, slik at nye teknologier med stort potensiale blir prøvd ut i fullskala så rask som mulig.
- Etablere oversikt over lovende og utprøvd teknologier som er utviklet gjennom finansiering fra Forskningsrådet, Innovasjon Norge og SIVA.
- Klassifisere spesielt lovende teknologier i en offentlig publisert liste som oppdateres regelmessig.

- **Biobasert sirkulærøkonomi**

Utvikle ordninger som fremmer god utnyttelse av biomasse som ressurs i produksjon av mat, fôr og som substitutt for fossile ressurser.

- **Ansvarliggjøre aktørene i verdikjedene**

Utvikle ordninger for næringsdrivende i primærnæringene landbruk og havbruk som stimulerer til samarbeid for å skape tidlig lønnsomhet og forutsigbarhet for nye produkter og konsepter.

- **Lokal produksjon av fornybar energi**

Ordninger som stimulerer til at primærnæringene utnytter lokale ressurser til produksjon av fornybar energi og lagring, samt styringssystemer for energieffektivisering.

Nye stimuleringsordninger finansieres fra fornybarfondet

Som for Enova vil det være en god løsning å etablere et fond som gir Bionova økonomiske forutsetninger til å lage stimuleringsordninger med stor endringskraft. Fondet bør bygges opp gjennom årlige bevilgninger fra CO₂-avgiften fra ikke-kvotepliktig sektor. Avgift på fossilt karbon for å øke verdiskaping fra fornybart karbon vil være et godt politisk signal.

Samspill og rolleavklaringer med øvrig virkemiddelapparat

Det eksisterer flere beslektede ordninger innenfor statens nasjonale og regionale virkemiddelapparat. Etableringen av Bionova vil skape behov for koordinering og endringer i det øvrige virkemiddelapparatet. For at Bionova skal tilføre noe nytt i tillegg, er det avgjørende at Bionovas ordninger rettes inn mot de ambisiøse målene som er satt for kutt i klimagassutslipp fra de fornybare næringene jord, skog og hav, samt ambisjonene om økt verdiskaping fra biobasert sirkulærøkonomi.

For mer informasjon om Rethink Foods meninger om bærekraftige matsystemer og våre 10 prinsipper for å komme dit → www.rethinkfood.no

Med vennlig hilsen

Rethink Food

Siv Heimdal, daglig leder (sign)

Ola Hedstein (sign)